

**Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ
ΤΩΝ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ**

ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΛΕΦΤΑ ΧΡΩΣΤΑΝΕ ΚΑΙ ΨΥΧΕΣ

ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ΜΠΛΑΒΕΡΗ

Το φθινόπωρο του 1943 και έπειτα από τη συνθηκολόγηση της φασιστικής Ιταλίας στις 8 Σεπτεμβρίου 1943, ο διοικητής του 749 Συντάγματος Ορεινών Κυνηγών της 117ης Μεραρχίας Ορεινών Κυνηγών, ο 39χρονος Συνταγματάρχης Γιούλιους Βέλφιντζερ, έλαβε εντολή να αντικαταστήσει άμεσα την 1η Τεθωρακισμένη Μεραρχία, που είχε αναπτυχθεί εκείνη την εποχή στη βορειοδυτική Πελοπόννησο. Στις 3 Οκτωβρίου, ο Συνταγματάρχης διέταξε το I/749 Τάγμα του Συντάγματος να σταθμεύσει στο Αίγιο, το II/749 στο Ξυλόκαστρο, ενώ το III/749 και το Επιτελείο του συντάγματος θα παρέμεναν στην Πάτρα.

Η φωτογραφία αυτή, ελήχθη ότι παρουσιάζει στρατιώτες της 117ης Μεραρχίας Ορεινών Κυνηγών, να ξεκουράζονται μετά την καταστροφή των Καλαβρύτων.

ΒΑΣΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ 749 Συντάγματος Ορεινών Κυνηγών ήταν «η παρεμπόδιση κάθε προσπάθειας τυχόν διείσδυσης συμμαχικών δυνάμεων προς και επάνω από τον Ισθμό της Κορίνθου», καθώς επίσης και η απόκρουση τυχόν επιθέσεων στο μήκος της παραλιακής οδού Πατρών-Κορίνθου, αυτό που σήμερα αποκαλείται «παλαιά εθνική οδός Αθηνών-Πατρών». Στο πλαίσιο αυτής της γενικότερης αποστολής, η περιφρούρηση της κρίσιμης περιοχής του Αιγίου, κομβικού σημείου με λιμάνι, σιδηροδρομικό σταθμό και οδικό άξονα, αλλά και του τριγώνου Πάτρας-Καλαβρύτων-Τρυπιών, ήταν η βασική αποστολή του 749 Συντάγματος Ορεινών Κυνηγών.

Διοικητής του 1/749 Τάγματος ήταν ο φανατικός ναζιστής Ταγματάρχης

Χανς Εμπερσμπέργκερ, ο οποίος στις 8 Οκτωβρίου έλαβε προφορική εντολή του μεράρχου του Υποστράτηγου Καρλ φον Λε Σουίρ, να ανιχνευθεί η περιοχή και ο δρόμος προς τα Καλάβρυτα. Ο Συνταγματάρχης του, χαρακτήριζε τον Ταγματάρχη Εμπερσμπέργκερ «δύστροπο και σκληρό αξιωματικό, ο οποίος ανήκει σε εκείνους που εκτελούν τυφλά κάθε διαταγή». Η διαταγή μεταστάθμευσης του 1/749 Τάγματος στο Αίγιο εκτελέστηκε στις 10 Οκτωβρίου. Το Τάγμα διέθετε πέντε λόχους Ορεινών Κυνηγών και διοικητής του 5ου Λόχου ήταν ο Λοχαγός Όττο Γιοχάνες Σόμπερ, 31 ετών, προερχόμενος από το Σώμα των υπαξιωματικών.

Στις 14 Οκτωβρίου, ο Λοχαγός Σόμπερ έλαβε διαταγή από τον διοικητή του Ταγματάρχη Εμπερσμπέργκερ να

ξεκινήσει επιχείρηση με σκοπό την «αναγνώριση και ανίχνευση της περιοχής Καλαβρύτων, Νιαμάτων και Τρυπιών», προκειμένου να διασφαλιστεί πιθανά μελλοντικά καταλύματα για τη διενέργεια εκκαθαριστικών επιχειρήσεων κατά των ανταρτών του ΕΛΑΣ της περιοχής. Η απλή παράθεση των ημερομηνιών αποκαλύπτει ότι η επιχείρηση οργανώθηκε εξαιρετικά εσπευσμένα και ανατέθηκε στον λόχο του Σόμπερ, ο οποίος είχε φτάσει τελευταίος στο Αίγιο, δεν ήταν ακόμα πλήρης και του έλειπαν βαρέα όπλα και τα υποζύγιά του. Για τον λόγο αυτό, υπό τις διαταγές του Λοχαγού Σόμπερ τέθηκε και μία διμοιρία του 1ου Λόχου, που βρισκόταν ήδη στην πόλη του Αιγίου και είχε μάλιστα στρατοπεδεύσει κοντά στον 5ο Λόχο. Λίγο πριν την αναχώρηση του 5ου Λόχου,

1

Σε αυτή την περιοχή είχε αναπτυχθεί ένα δραστήριο αντιστασιακό κίνημα, με κυρίαρχο τον ΕΛΑΣ, του οποίου τη δύναμη, οι ίδιες οι γερμανικές υπηρεσίες εκτιμούσαν στην περιοχή της βορειοδυτικής Πελοποννήσου σε 5.500-6.000 άτομα.

προστέθηκαν στη δύναμή του και μερικοί άνδρες του 3ου Λόχου και έτσι σχηματίστηκε ένα ανομοιογενές σύνολο 97 ανδρών, που ποτέ στο παρελθόν δεν είχαν πραγματοποιήσει μαζί κάποια αποστολή.

Η «μάχη της Κερπινής», στις 17 Οκτωβρίου 1943, μεταξύ των ανδρών Συγκροτήματος Μάχης του 5ου Λόχου του Λοχαγού Σόμπερ και των ανταρτών του ονομαζόμενου «Ανεξάρτητου τάγματος Καλαβρύτων» του ΕΛΑΣ, αποτέλεσε τη γενεσιουργό αιτία της σφαγής των Καλαβρύτων, η οποία συντελέστηκε περίπου ένα δίμηνο αργότερα. Και αυτό, γιατί η συγκεκριμένη μονάδα έπεσε σε μία καλοστημένη παγίδα των Ελλήνων

ανταρτών, υφιστάμενη σημαντικές απώλειες. Τρεις Γερμανοί σκοτώθηκαν επιτόπου, 4 τραυματίστηκαν και 81 άλλοι συνελήφθησαν αιχμάλωτοι, γεγονός πρωτοφανές για τους στρατιώτες της Βέρμαχτ. Παρ' όλο που στο επίσημο ημερολόγιο της 117ης Μεραρχίας του Υποστράτηγου Λε Σουίρ το περιστατικό της συγκεκριμένης ημέρας χαρακτηρίζεται απλά ως «συμπλοκή», ο αντίκτυπος που είχε για τη γερμανική διοίκηση κατοχής ήταν εκ διαμέτρου αντίθετος. Και για λόγους γοήτρου, αλλά και για επιχειρησιακούς λόγους, καθώς η Πελοπόννησος μετά τη συνθηκολόγηση της φασιστικής Ιταλίας εθεωρείτο ως μία από τις πιθανότερες περιοχές για την απόβαση των Συμμάχων στην Ευρώπη. Σε αυτή λοιπόν την περιοχή είχε αναπτυχθεί ένα δραστήριο αντιστασιακό κίνημα, με κυρίαρχο τον ΕΛΑΣ, του οποίου τη δύναμη, οι ίδιες οι γερμανικές υπηρεσίες εκτιμούσαν στην περιοχή της βορειοδυτικής Πελοποννήσου σε 5.500-6.000 άτομα. Τη διοίκηση

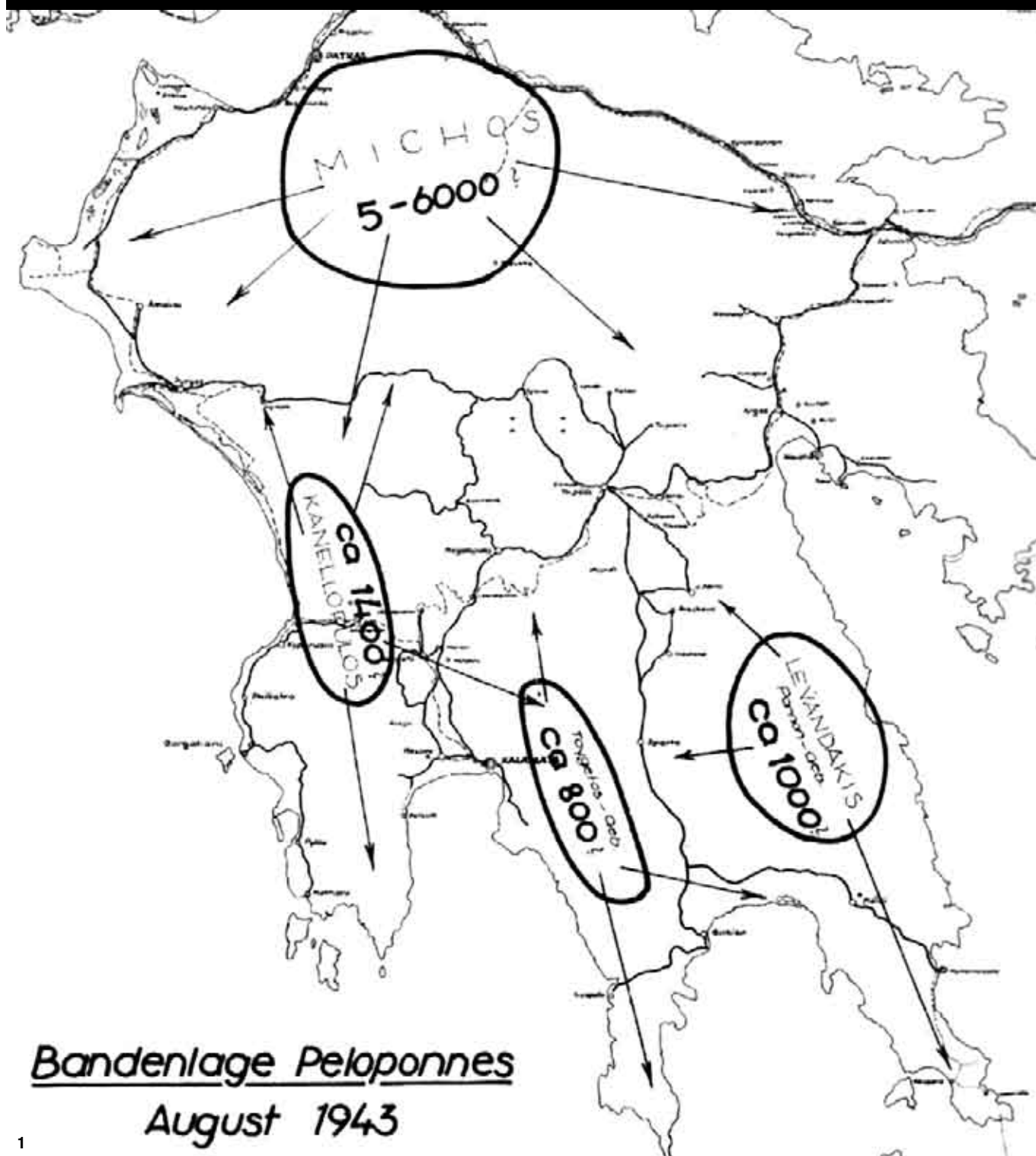
ασκούσε ο Αντισμήναρχος (Ι) Δημήτριος Μίχος, επικεφαλής των ανταρτών του ΕΛΑΣ! Στην πραγματικότητα, και παρά τις εκτιμήσεις των αρμόδιων γερμανικών πηγών της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών, οι Έλληνες αντάρτες της περιοχής ήταν περίπου 300-500 άνδρες.

Αμέσως μετά τη μάχη, άρχισαν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των τοπικών Αρχών και των ανταρτών του ΕΛΑΣ από τη μία πλευρά και των Γερμανών κατακτητών από την άλλη, για την απελευθέρωση των αιχμαλώτων. Δεν υπήρξε όμως αποτέλεσμα. Στις 29 Νοεμβρίου, οι Έλληνες αντάρτες απέστειλαν την τελευταία τους πρόταση: μία ονομαστική αναφορά Ελλήνων κρατουμένων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης της Γερμανίας για να απελευθερωθούν, καθώς και την απελευθέρωση 50 Ελλήνων κρατουμένων για κάθε έναν Γερμανό αιχμάλωτο. Ίσως στην πρόταση αυτή να περιλαμβανόταν (ή να έγινε) η απελευθέρωση του έγκλειστου στο στρατόπεδο

1. Στη σφαγή των Καλαβρύτων, το έργο των Γερμανών υποβοήθησε και ένας αριθμός Ελλήνων που υπηρετούσαν στα Τάγματα Ασφαλείας.

2. Γερμανοί αξιωματικοί παρατηρούν πτώματα ανταρτών, προφανώς μετά από κάποια συμπλοκή, το φθινόπωρο του 1943 στη Δυτική Ελλάδα.

Το ίδιο απόγευμα, ο Εμπερσμπέργκερ διατάζει την εκτέλεση τεσσάρων «υπόπτων» Ελλήνων που συνελήφθησαν έξω από τα Καλάβρυτα και ενός Ιταλού στρατιώτη, ο οποίος είχε αυτομολήσει στον ΕΛΑΣ.

συγκεντρώσεως του Νταχάου, γενικού γραμματέα του ΚΚΕ, Νίκου Ζαχαριάδη. Τέτοιες απόψεις διατυπώθηκαν μεταπολεμικά, ωστόσο ποτέ δεν κατέστη δυνατό να επιβεβαιωθούν και επομένως να θεωρηθούν έγκυρες.

Μετά την απάντηση αυτή, οι Γερμανοί ξεκίνησαν δεύτερο γύρο εκκαθαριστικών επιχειρήσεων στην περιοχή, πιο σκληρό αυτή τη φορά. Στις ενέργειές τους περιέλαβαν πλέον και εκτελέσεις ομήρων σε διάφορες περιοχές, όπως στις 3 Δεκεμβρίου, που εκτέλεσαν 50 ομήρους στο Αίγιο.

Τελικά, μέσα σε αυτή την περιρρέουσα κατάσταση, αργά το απόγευμα της 7ης Δεκεμβρίου οι αντάρτες του ΕΛΑΣ σκότωσαν στο χείλος μιας χαράδρας του Χελμού και στη συνέχεια έριξαν σε αυτή, 70 από τους Γερμανούς αιχμαλώτους, δεμένους ανά δύο. Κάποιοι όμως, ελάχιστοι, από αυτούς διασώθηκαν (αν και βαρύτατα τραυματισμένοι) και όταν βρέθηκαν από τους συναδέλφους τους την επόμενη ημέρα, τους εξέθεσαν τα καθέκαστα.

Στις 10 Δεκεμβρίου, ο ίδιος ο Υποστράτηγος Λε Σουίρ αναθέτει στον Ταγματάρχη Εμπερσμπέργκερ, διοικητή του I/749 Τάγματος, τη διοίκηση της όλης επιχειρήσεως «Καλάβρυτα», όπως την ονόμασαν οι ίδιοι οι Γερμανοί. Αμέσως ξεκινούν ανακρίσεις αναφορικά με την τύχη των τριών από τους τέσσερις τραυματίες της μάχης της Κερπινής, που είχαν συλληφθεί από τους αντάρτες και είχαν μεταφερθεί στο νοσοκομείο των Καλαβρύτων. Σύντομα οι Γερμανοί πληροφορήθηκαν ότι οι τραυματίες είχαν μεταφερθεί από τους αντάρτες στη θέση Ξυδιά, όπου εκτελέστηκαν και τα πτώματά τους ρίχτηκαν σε ένα ξεροπήγαδο της περιοχής. Μετά από προτροπή του δημάρχου Καλαβρύτων Χρήστου Παπανδρέου, του οποίου οι δύο γιοι ήταν στο βουνό αντάρτες του ΕΛΑΣ, τα πτώματα των Γερμανών μεταφέρθηκαν στο νεκροταφείο της πόλης και θάφτηκαν κανονικά. Το ίδιο απόγευμα, ο Εμπερσμπέργκερ διατάζει την εκτέλεση τεσσάρων «υπόπτων» Ελλήνων που συνελήφθησαν έξω από τα Καλάβρυτα και ενός Ιταλού στρατιώτη, ο οποίος είχε αυτομολήσει στον ΕΛΑΣ.

Την επομένη, 11 Δεκεμβρίου, μετά από σχετική εντολή του Υποστράτηγου Λε Σουίρ, ο Εμπερσμπέργκερ διέταξε την εκκαθάριση των πτωμάτων για τη

2

1. Γερμανικός χάρτης στον οποίο απεικονίζονται, βάσει των υπάρχουσών πληροφοριών, οι εκμηδύνσεις για τις ανταρτικές δυνάμεις στην Πελοπόννησο.

2. Ο Στρατηγός Φραντς Μπέμε εξέφρασε την ευαρέσκειά του για τις επιχειρήσεις στην Πελοπόννησο τον χειμώνα του 1943.

διενέργεια νεκροψίας από Γερμανούς στρατιωτικούς γιατρούς, με τη συμμετοχή και δύο Καλαβρυτινών γιατρών. Έγιναν ανακρίσεις και την επόμενη ημέρα οι νεκροί ετάφησαν ξανά «με πλήρεις στρατιωτικές τιμές», σύμφωνα με τους Γερμανούς.

Ο ίδιος ο Υποστράτηγος Λε Σουίρ πιθανολογείται ότι παραβρέθηκε στην κηδεία των στρατιωτών του, καθώς αποδεδειγμένα βρισκόταν στην περιοχή το διάστημα 9-11 Δεκεμβρίου, χρησιμοποιώντας το μικρό, μονοκινητήριο, αεροπλάνο του τύπου «Φίτζελερ Στορχ», που είχε προσγειωθεί σε λιβάδι έξω από τα Μαζέικα και τα Καλάβρυτα, «για να επιθεωρήσει αυτοπροσώπως την εφαρμογή των αντίστοιχων αντιποίνων», όπως σημειώνει στην έκθεσή του ο Συνταγματάρχης Βάλτερ Μπαρτ, επιτελικός του Στρατηγού.

Στις 10 Δεκεμβρίου, ο Λε Σουίρ επαναλαμβάνει με πιο σαφή τρόπο τη διαταγή του για «εκκαθάριση των περιοχών παραμονής και την επιστροφή των μονάδων στη βάση τους με την ταυτόχρονη εφαρμογή αυστηρότατων

αντιποίνων, όπως και τη μεταφορά των κοπαδιών, για να περιοριστούν οι δυνατότητες διαβίωσης των ανταρτών στις περιοχές όπου κυριαρχούν μέχρι τώρα οι συμμορίες». Ταυτόχρονα, διατάζει «σε αντίποινα για τη θανάτωση των μελών του 1ου και 5ου λόχου του 749ου Συντάγματος Ορεινών Κυνηγών να ισοπεδωθούν οι τοποθεσίες Μαζέικα και Καλάβρυτα. Επίσης, τα χωριά στις περιοχές όπου έγιναν έρευνες και στα οποία αποδεδειγμένα στεγάστηκαν συμμορίες ή υπήρξε αντίσταση κατά τη διάρκεια της έρευνας ή βρέθηκαν όπλα και πυρομαχικά». Η διαταγή αυτή εκτελείται την ίδια μέρα, καθώς οι άνδρες του αρχίζουν να μαζεύουν κοπάδια και προμήθειες από την περιοχή, ενέργεια που θα ολοκληρωνόταν μέχρι την Κυριακή 12 Δεκεμβρίου, ώστε την επομένη, Δευτέρα 13 του μηνός, να μεταφερθούν στις γερμανικές βάσεις στην Πάτρα και στο Αίγιο.

Το βράδυ της 12ης Δεκεμβρίου, ο Ταγματάρχης Εμπερσμπέργκερ συγκεντρώνει στον σταθμό διοικήσεως του τάγματός του, στο κέντρο των Καλαβρύτων, τους διοικητές των λόχων του, δίνοντάς τους τη διαταγή δράσης για την επόμενη μέρα. Σύμφωνα με αυτήν, «... θα έπρεπε να εφαρμοστούν τα αντίποινα που είχε διατάξει η μεραρχία, δηλαδή τη συγκέντρωση του πληθυσμού, την εκτέλεση των ανδρών και την πυρπόληση της πόλης». Σύμφωνα λοιπόν με το «σχέδιο», οι Γερμανοί θα ξύπναγαν νωρίς το πρωί τον πληθυσμό της πόλης με κωδωνοκρουσίες, θα τους συγκεντρώναν στην πλατεία έξω από την εκκλησία ή στο προαύλιο του σχολείου όπου θα γινόταν η επιλογή των «ικανών προς στράτευση ανδρών», τους οποίους θα οδηγούσαν στο χωράφι του Καππί, έξω από την κωμόπολη. Εκεί, η «σωφρονιστική διμοιρία» του τάγματος θα αναλάμβανε την εκτέλεσή τους. Γυναίκες, παιδιά και υπερήλικες θα είχαν κλειδωθεί στο σχολείο, την ίδια ώρα που άλλες δυνάμεις θα πυρπολούσαν την πόλη. Το σύνθημα για την εκτέλεση των αθώων Καλαβρυτινών θα δινόταν με μία φωτοβολίδα, που θα ριχνόταν από τον σταθμό διοικήσεως, μετά από σχετική εντολή του Εμπερσμπέργκερ.

Κατά τη διάρκεια όλων αυτών, ο 4ος Λόχος της μονάδας, ο λόχος του Ανθυπολοχαγού Γιούπε, έλαβε εντολή να ταχθεί περιμετρικά έξω από την πόλη

Πανοραμική άποψη των Καλαβρύτων, μετά το ολοκαύτωμα της 13ης Δεκεμβρίου 1943. Οι εκτεταμένες καταστροφές είναι εμφανείς.

για να αποκρούσει τυχόν επίθεση των ανταρτών του ΕΛΑΣ εναντίον τους. Οι φόβοι αυτοί όμως του Εμπερομπέργκερ δεν ευσταθούσαν, γιατί οι αντάρτες είχαν εγκαταλείψει ήδη την ευρύτερη περιοχή της επαρχίας.

Όταν οι διοικητές των λόχων επέστρεψαν στην οικία όπου φιλοξενούντο, με σπαστά ελληνικά και χειρονομίες ειδοποίησαν τον ιδιοκτήτη Αλέκο Αγιαννιτόπουλο να πάρει την οικογένειά του και να φύγει. Αυτός ειδοποιεί τρεις ακόμα φίλους του (Γιώργο Καλδίρη, Νίκο Παπαβασιλείου και Μήτσο Καλδίρη) να εγκαταλείψουν την πόλη. Τελικά δεν έφυγαν, αλλά κρύφτηκαν σε έναν λάκκο και καλύφτηκαν με πυκνό γρασίδι στον κήπο του σπιτιού του Γ. Καλδίρη. Ένας άλλος Καλαβρυτινός, ο Μήτσος Σημαντίρας, προειδοποιήθηκε και αυτός από έναν άλλο Γερμανό και κρύφτηκε και αυτός σε έναν λάκκο στο παχνί του σπιτιού του και σκεπάστηκε από τη μητέρα του με κοτρόνες. Όλοι αυτοί, μόλις οι Γερμανοί ξεκίνησαν τις έρευνες από σπίτι σε σπίτι, δεν άντεξαν και από φόβο μήπως πάθουν τίποτα οι συγγενείς τους βγήκαν έξω και ακολούθησαν τους Γερμανούς. Μετά την τραγωδία διαπιστώθηκε ότι καμία από τις κρυψώνες τους δεν είχε πάθει απολύτως τίποτα, ούτε και τις είχαν ανακαλύ-

ψει οι Γερμανοί. Τέλος, ένας γερμανομαθής φύλακας των τοπικών φυλακών, ο Καϊάφας, μιλώντας με έναν Γερμανό, τον άκουσε εμπιστευτικά να του λέει να φύγει από τα Καλάβρυτα. Αυτός αμέσως ειδοποίησε τον γιατρό Χάμψα, αλλά δεν έγινε πιστευτός, γιατί ήταν γνωστός πότης της πόλης. Ο γιατρός προτίμησε να μείνει και να κοιμηθεί στο σπίτι του, ενώ ο Καϊάφας κρύφτηκε σε λάκκο μέσα σε ένα κοτέτσι κοντά στις φυλακές, αλλά όταν πήραν φωτιά και οι φυλακές, αναγκάστηκε να βγει από την κρυψώνα του. Εκτελέστηκε στις 14 Δεκεμβρίου από τους αποχωρούντες Γερμανούς.

Η Δευτέρα, 13 Δεκεμβρίου, ξεκίνησε στα Καλάβρυτα με έντονες και συνεχείς κωδωνοκρουσίες, τους Γερμανούς να ερευνούν όλα τα σπίτια και με κραυγές να συγκεντρώνουν βιαίως τον κόσμο στην εκκλησία και στο σχολείο. Ο καιρός ήταν μουντός, ενώ στην πόλη είχε πέσει μία πυκνή ομίχλη. Στο σχολείο οι Γερμανοί έκαναν τον διαχωρισμό. Μέσα έμπαιναν οι γυναίκες, οι ηλικιωμένοι άνω των 65 ετών και τα παιδιά κάτω από 15. Έξω έμειναν όλοι οι υπόλοιποι άνδρες από 15 ως 65 ετών. Υπήρξαν ωστόσο και περιπτώσεις όπου 12χρονοι ανεπτυγμένοι «μπίκαν» στους άνδρες, ενώ 16χρονοι αδύνατοι, παρέμειναν με τα παιδιά. Ήταν οι τυχεροί και οι άτυχοι

της τραγωδίας. Περί το μεσημέρι οι Γερμανοί άρχισαν να βάζουν φωτιά στην πόλη.

Μία από τις πιο τραγικές περιπτώσεις ήταν αυτή του 40χρονου Βασιλη Αναστασόπουλου, ο οποίος είχε κρυφτεί στο πατάρι του ξενοδοχείου «Πάνθεον». Όταν οι Γερμανοί ξαναέσφαξαν το ξενοδοχείο τον ανακάλυψαν, γιατί είχε βγει από την κρυψώνα του για να βοηθήσει τη γυναίκα του που εκείνη την ώρα γεννούσε. Οι Γερμανοί άφησαν γυναίκα και το νεογέννητο κοριτσάκι και δεν έκαψαν το ξενοδοχείο εξαίτιας της λεχώνας και του νεογέννητου. Πήραν μαζί τους όμως τον πατέρα και τον εκτέλεσαν. Το κοριτσάκι αργότερα ονομάστηκε Βασιλική, προς τιμή του νεκρού πατέρα της και όπως έλεγε αργότερα η ίδια, «ποτέ στη ζωή της δεν γιόρτασε τα γενέθλιά της».

Οι Γερμανοί πυρπόλησαν και το σχολείο με τα γυναικόπαιδα. Τότε, κάποιοι από τους γέρους άρχισαν να πέφτουν πάνω στην πόρτα για να την ανοίξουν, αλλά οι Γερμανοί σκοπού από έξω τους εμπόδιζαν. Τελικά ήλθε κάποιος άλλος

117η Μεραρχία Ορεινών Κυνηγών

Η 117^η ΜΕΡΑΡΧΙΑ ΟΡΕΙΝΩΝ Κυνηγών (117 Gebirgsdivision) προήλθε από την 717^η Μεραρχία Πεζικού, που ήταν κατά βάση μία αυστριακή μεραρχία και η οποία συγκροτήθηκε στις αρχές Μαΐου 1941 στη Βιέννη. Αποτελείτο από νεοσύλλεκτους και έφεδρους του XVII (17ου) Διαμερίσματος της αυστριακής πρωτεύουσας, γι' αυτό και έλαβε συγκεκριμένο αριθμό στην ονομασία της, ως 717^η Μεραρχία Πεζικού. Πρώτος (προσωρινός) διοικητής της μεραρχίας ανέλαβε ο Γερμανός Ταξίαρχος Πάουλ Χόφμαν. Στην αρχική της μορφή, το ποσοστό των Αυστριακών στρατιωτών και στελεχών της μεραρχίας, ξεπερνούσε το 50% και ο μέσος όρος ηλικίας του προσωπικού της ξεπερνούσε τον αντίστοιχο μέσο όρο ηλικίας του γερμανικού Στρατού.

Αυτός ήταν και ο βασικότερος λόγος που αποστολή της μεραρχίας δεν ήταν η συμμετοχή της σε μάχες στο Ανατολικό Μέτωπο, αλλά η ανάληψη «αποστολών ασφαλείας στη Γιουγκοσλαβία, με σκοπό την περιφρούρηση σημαντικών για τη Βέρμαχτ εγκαταστάσεων». Την εποχή αυτή, η μεραρχία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως «μειωμένης συνθέσεως», καθώς αποτελείτο μόνο από δύο συντάγματα (737 και 749 Συντάγματα Πεζικού), αντί των προβλεπόμενων κανονικά τριών, γι' αυτό και συμπληρώθηκε και από το 670 Σύνταγμα Πυροβολικού. Κάθε σύνταγμα αποτελείτο από τρία τάγματα, των πέντε λόχων έκαστο. Επιπλέον, κάθε σύνταγμα αποτελείτο από έναν λόχο πυροβολικού, αντιαρματικών και από μία διμοιρία Μηχανικού και ανιχνευτών.

Στις αρχές του καλοκαιριού του 1941, η 717^η Μεραρχία Πεζικού έφτασε στην περιοχή της Σερβίας και ανέλαβε δράση, νότια του Βελιγραδίου. Σύντομα όμως, αντί για αποστολές ασφαλείας εγκαταστάσεων ενεπλάκη σε αντιαρματικές επιχειρήσεις κατά των Γιουγκοσλάβων ανταρτών. Ενδεικτικά σημειώνεται ότι μόνο εντός Σεπτεμβρίου του 1941 τα δύο συντάγματα πεζικού της μεραρχίας πραγματοποίησαν 105 «επιχειρήσεις καταδρομών» κατά των ανταρτών.

Στο πλαίσιο της γνωστής διαταγής περί εκτελέσεων αντιποίνων του Στρατάρχη Κάιτελ της 16ης Σεπτεμβρίου 1941, οι άνδρες της μεραρχίας υλοποίησαν την πρώτη «διαταγή αντιποίνων» στις 16 Οκτωβρίου 1941, εκτελώντας «συνολικά 1.736 άνδρες και 19 κομμουνίστριες», σύμφωνα με την επίσημη γερμανική αναφορά, στην πόλη Κράλιεβο.

Στις 11 Φεβρουαρίου 1943, η 717^η Μεραρχία Πεζικού διατάχθηκε να μετασταθμεύσει από τη Γιουγκοσλαβία στην Ελλάδα, ενώ μετά από σχετική διαταγή της Ανώτατης Στρατιωτικής Διοίκησης

Ορεινών Κυνηγών. Άμα τη αναλήψει της διοικήσεως της μεραρχίας από τον Συνταγματάρχη Λε Σουίρ, του οποίου ο παππούς, Βαυαρός στρατηγός και υπουργός Βίλχελμ φον Λε Σουίρ είχε ακολουθήσει το 1831 τον Όθωνα στην Ελλάδα, η δύναμη της 117^{ης} Μεραρχίας Ορεινών Κυνηγών ανερχόταν σε 70 αξιωματικούς, 485 υπαξιωματικούς και 2.596 στρατιώτες.

Την 1^η Μαΐου 1943 ο Συνταγματάρχης Καρλ φον Λε Σουίρ προήχθη σε υποστράτηγο και ανέλαβε τη διοίκηση της 117^{ης} Μεραρχίας Ορεινών Κυνηγών. Στις 12 Μαΐου ο Λε Σουίρ

Οι άνδρες της μεραρχίας υλοποίησαν την πρώτη «διαταγή αντιποίνων» στις 16 Οκτωβρίου 1941, εκτελώντας συνολικά «1.736 άνδρες και 19 κομμουνίστριες», σύμφωνα με την επίσημη γερμανική αναφορά, στην πόλη Κράλιεβο της Σερβίας.

της Βέρμαχτ, η μεραρχία άλλαζε ονομασία και ρόλο μετονομαζόμενη σε 117^η Μεραρχία Ορεινών Κυνηγών (117 Gebirgsdivision). Η μεραρχία διατάχθηκε να μεταφερθεί στην Πελοπόννησο, αναλαμβάνοντας ουσιαστικά την προστασία της έναντι τυχόν συμμαχικών αποβάσεων.

Στις 18 Μαρτίου 1943 ο Συνταγματάρχης των Ορεινών Κυνηγών Καρλ φον Λε Σουίρ ανέλαβε καθήκοντα νέου διοικητή της μεραρχίας, ενώ πέντε μέρες αργότερα, στις 23 του μηνός, συντελέστηκε επίσημα η μετονομασία της. Τα δύο συντάγματα πεζικού και το ένα πυροβολικού της 717^{ης} Μεραρχίας Πεζικού διατηρήθηκαν, αλλά μετονομάστηκαν σε 737, 749 και 670 Συντάγματα

διατάχθηκε να μεταφέρει ολόκληρη τη μεραρχία του στην περιοχή Τριπόλεως-Άργους «για να υποστηρίξει τις ιταλικές δυνάμεις σε ενδεχόμενη συμμαχική αποβατική ενέργεια». Το αρχηγείο του εγκαταστάθηκε στην Τρίπολη, ενώ στις 21 του μηνός η δύναμη της μεραρχίας του είχε σχεδόν διπλασιαστεί (160 αξιωματικοί, 1.073 υπαξιωματικοί και 5.730 στρατιώτες). Στις 21 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε η πρώτη σύγκρουση γερμανικών δυνάμεων κατοχής και Ελλήνων ανταρτών του ΕΛΑΣ στην Πελοπόννησο, κοντά στο Μουλάτσι Αρκαδίας, ενώ την 1^η Αυγούστου η 117^η Μεραρχία Ορεινών Κυνηγών χαρακτηρίστηκε επίσημα «πλήρως ετοιμοπόλεμη».

Δυστυχώς, όπως αποκαλύφθηκε μεταπολεμικά, μαζί με τα γερμανικά στρατεύματα στη σφαγή των Καλαβρύτων είχαν συμμετάσχει και Έλληνες των ταγμάτων ασφαλείας, ντυμένοι κυρίως με γερμανικές και ιταλικές στολές και φορώντας «τζόκεϋ εργασίας» και όχι κράνος, όπως τα γερμανικά τμήματα, για να ξεχωρίζουν από αυτά.

1. Ο Ταγματάρχης Χανς Εμπερσμπέργκερ, υπό τις διαταγές του οποίου καταστράφηκαν τα Καλάβρυτα.

2. Άλλη μία εικόνα της καταστροφής που άφησαν πίσω τους οι Γερμανοί στρατιώτες.

3. Εκεί όπου κάποτε υπήρχε ζωή, δεν απέμειναν παρά μόνο ερείπια και ερήμωση.

Γερμανός και αφού διαπληκτίστηκε με τους συναδέλφους του, άνοιξε την πόρτα και άφησε γυναίκες, παιδιά και γέροντες να βγουν έξω.

Περίπου την ίδια ώρα άρχισαν να πέφτουν και οι πρώτοι –πυκνοί– πυροβολισμοί που ηκούσαν από την αμφιθεατρική πλαγιά του οικοπέδου του Καππί. Επικεφαλής της κατ’ ευφημισμών «σωφρονιστικής διμοιρίας» του τάγματος, που με τα πολυβόλα της εκτέλεσε τους κατοίκους των Καλαβρύτων, ήταν ο Υπολοχαγός Βίλιμπαντ Ακαμπχούμπερ. Τα πολυβόλα έριξαν τρεις μεγάλες ριπές των 20 δευτερολέπτων η καθεμία και στη συνέχεια οι Γερμανοί στρατιώτες αναμίχθηκαν εν μέσω των ακίνητων κορμιών των Καλαβρυτινών και με τα πιστόλια τους έδιναν τις χαριστικές βολές.

Ο τραγικός απολογισμός

Ο τελικός απολογισμός, τραγικός: 1.436 άνδρες από 14 ως 80 ετών, δηλαδή το 70,5% του ανδρικού πληθυσμού της κωμόπολης, είχαν εκτελεστεί. Διασώθηκαν μόνο 13 άτομα, που είχαν την «τύχη» να πέσουν από πάνω τους τα σώματα νεκρών συγχωριανών τους και να θεωρηθούν και αυτοί από εκτελεστές τους νεκροί. Σύμφωνα με τις γερμανικές πηγές, οι νεκροί στα Καλάβρυτα ανήλθαν στους 511 και συνολικά σε ολόκληρη την επαρχία Καλαβρύτων στα 677 άτομα. Μεταξύ των εκτελεσθέντων και οι διευθυντές της Εθνικής και της Αγροτικής Τράπεζας της πόλης, που, προτού εκτελεστούν, μεταφέρθηκαν από τους Γερμανούς στις τράπεζες που διηύθυναν και άνοιξαν τα χρηματοκιβώτια, από τα οποία οι Γερμανοί πήραν το ποσό των 270.000.000 κατοχικών δραχμών. Αμέσως μετά τους έφεραν

πίσω στον τόπο του μαρτυρίου και τους εκτέλεσαν.

Οι γυναίκες, που στο μεταξύ είχαν κρυφτεί σε ένα παρακείμενο δασάκι, μόλις έφυγαν οι Γερμανοί από τον τόπο του μαρτυρίου, έτρεξαν αλλόφρονες εκεί, αναζητώντας η καθεμιά τους δικούς της ανθρώπους, μέσα σε ομιωγές και θρήνους. Η μακάβρια έρευνα σταμάτησε όταν έπεσε η νύχτα.

Δυστυχώς, όπως αποκαλύφθηκε μεταπολεμικά, μαζί με τα γερμανικά στρατεύματα στη σφαγή των Καλαβρύτων είχαν συμμετάσχει και Έλληνες των ταγμάτων ασφαλείας, ντυμένοι κυρίως με γερμανικές και ιταλικές στολές και φορώντας «τζόκεϋ εργασίας» και όχι κράνος, όπως τα γερμανικά τμήματα, για να ξεχωρίζουν από αυτά.

Οι στρατιώτες του Εμπερσμπέργκερ, έχοντας καταληφθεί προφανώς από ένα δολοφονικό αμόκ, αποχωρώντας από τα μαρτυρικά Καλάβρυτα κατέστρεφαν όλα τα χωριά της περιοχής απ’ όπου περνούσαν και εκτελούσαν όποιον έβλεπαν μπροστά τους. Στις 14 Δεκεμβρίου 1943 επιτέθηκαν και κατά της Μονής της Αγίας Λαύρας, την κατέστρεψαν και την πυρπόλησαν, ενώ εκτέλεσαν και τέσσερις από τους μοναχούς της: έναν ηλικιωμένο που ήταν πνευματικά καθυστερημένος και άλλους τρεις οι οποίοι είχαν καθυστερήσει να φύγουν προκειμένου να τον πάρουν μαζί τους με ασφάλεια, καθώς και έναν εργαζόμενο στη μονή. Την ίδια μέρα καταστράφηκε και λεηλατήθηκε η Μονή του Μεγάλου Σπυλαίου. Στις 16 Δεκεμβρίου, ο Εμπερσμπέργκερ συνέταξε την –τυπικά γερμανική– «τελική αναφορά και την έκθεση εμπειριών» από την Επιχείρηση «Καλάβρυτα». ■

